

The Relationship Between the Attachment Status of the Fathers Whose Babies in The Neonatal Intensive Care Unit and Self Perception of Parental Role

Gülseren Dağlar^{1,a,*}, Şükran Ertekin Pınar^{1,b}, Hilal Özbek^{2,c}

¹Ebelik Bölümü, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Sivas, Türkiye

²Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü, Tokat, Türkiye

*Corresponding author

Research Article

History

Received: 21/10/2021

Accepted: 14/01/2022

ABSTRACT

The aim of this study is to determine the relationship between the attachment status of fathers whose babies are hospitalized in the neonatal intensive care unit and the self-perception of the parental role. The research is of a cross-sectional descriptive type. The population of the study was formed by the fathers whose babies were hospitalized in the Neonatal Intensive Care Service of a State Hospital in Sivas between 01.02.2019 and 30.07.2019. Sampling selection was not made, all fathers were tried to be reached. 176 fathers who met the sampling criteria formed the sample. The data were collected using the Personal Information Form, Paternal-Infant Attachment Scale (PIAS) and Self-perception of Parental Scale (SPPR). The average age of the fathers is 30.99±5.46. 38.6% of the fathers are primary school graduates and 47.2% had their first baby. Total PIAS score average was 77.8±8.1. SPPR scale subscale mean scores were 14.9±2.7; role satisfaction 12.4±2.8; investment 11.9±2.6; role balancing is 15.4±2.6. A weak negative correlation was found between "patience and tolerance", one of the sub-dimensions of the PIAS, and "investment", one of the sub-dimensions of the SPPR, and between the "pleasure in interaction" and "love and pride" sub-dimensions and investment (p<0.01). There was no significant difference between the sub-dimensions of the PIAS and the other sub-dimensions of the SPPR scale (competence, role satisfaction, role balancing) (p> 0.01). As the score the fathers got from the attachment scale increases, the investment sub-dimension score of the SPPR scale decreases, while the competence, role satisfaction and role balancing sub-dimensions are not affected. In this process, midwifery care should be planned for fathers to develop father-infant attachment and self-perception regarding the parental role.

Keywords: Parenting, Paternal-infant attachment, Self-concept, Midwifery

Yenidoğan Yoğun Bakım Servisinde Bebeği Yatan Babaların Bağlanma Durumlarının Ebeveyn Rolüne İlişkin Kendilik Algısıyla İlişkisi

History

Geliş: 21/10/2021

Kabul: 14/01/2022

ÖZ

Bu araştırmanın amacı yenidoğan yoğun bakım servisinde bebeği yatan babaların bağlanma durumları ile ebeveyn rolüne ilişkin kendilik algısı arasındaki ilişkiyi belirlemektir. Araştırma kesitsel tanımlayıcı tiptedir. Araştırmanın evrenini 01.02.2019-30.07.2019 tarihleri arasında Sivas ilinde bir Devlet Hastanesi Yenidoğan Yoğun Bakım Servisi'nde bebeği yatan babalar oluşturmuştur. Örneklem seçimi yapılmamış, tüm babalara ulaşılmaya çalışılmıştır. Örneklem kriterlerini karşılayan 176 baba örneklemi oluşturmuştur. Veriler, Kişisel Bilgi Formu, Baba-Bebek Bağlanma Ölçeği (B-BBÖ) ve Ebeveyn Rolüne İlişkin Kendilik Algısı (ERKA) Ölçeği ile toplanmıştır. Babaların yaş ortalaması 30.99±5.46 olup %38,6'sı ilköğretim mezunudur ve %47,2'si ilk bebeğine sahip olmuştur. B-BBÖ toplam puan ortalaması 77,8±8,1' dir. ERKA ölçeği alt boyut puan ortalamaları; yeterlilik 14,9±2,7; rol doyum 12,4±2,8; yatırım 11,9±2,6; rol dengeleme 15,4±2,6' dir. B-BBÖ alt boyutlarından "sabır ve hoşgörü" ile ERKA ölçeği alt boyutlarından "yatırım" arasında negatif yönlü zayıf düzeyde "etkileşimde zevk" ve "sevgi ve gurur" alt boyutu ile yatırım alt boyutu arasında da çok zayıf negatif yönde anlamlı ilişki saptanmıştır (p<0.01). B-BBÖ ile ERKA ölçeği diğer alt boyutları (yeterlik, rol doyum, rol dengeleme) arasında ise anlamlılık bulunmamıştır (p>0.01). Babaların bağlanma ölçeğinden aldıkları puan arttıkça ERKA ölçeğinin yatırım alt boyut puanı azalmakta iken yeterlik, rol doyum ve rol dengeleme alt boyutları etkilenmemektedir. Yenidoğanın tedavi gördüğü durumlarda babalara, baba bebek bağlanmasına ve ebeveyn rolüne ilişkin kendilik algısının geliştirilmesine yönelik ebelik bakımları planlanmalıdır.

Copyright

This work is licensed under
Creative Commons Attribution 4.0
International License

Anahtar Kelimeler: Ebeveynlik, Baba-bebek bağlanması, Kendilik algısı, Ebelik

^a gulserendaglar@gmail.com
^c h.ozzbek@gmail.com

^b <https://orcid.org/0000-0001-7159-5011>
 <https://orcid.org/0000-0001-6368-2633>

^b spinar75@gmail.com ^c <https://orcid.org/0000-0002-5431-8159>

How to Cite: Dağlar G, Pınar SE, Özbek H (2022) The Relationship Between the Attachment Status of the Fathers Whose Babies in The Neonatal Intensive Care Unit and Self Perception of Parental Role, Journal of Health Sciences Institute, 7(1): 9-16

Giriş

Ebeveynlik, ebeveynlere doğumdan itibaren çocukla olan ilişkilerde davranışları öğreten, duygusal, sosyal ve bilişsel gelişimle birlikte kişiler arası ilişkileri de doğrudan etkileyen, ebeveyn-bebek bağlanmasının sağlanmasında önemli yeri olan bir kavramdır (Han ve Lee, 2016). Bu nedenle çocuğun hem psikolojik hem de fiziksel gelişiminde ebeveyn ile çocuk arasındaki bağlanmanın önemi büyüktür (Güleç ve Kavlak, 2015). Ebeveynin ebeveynlik rolüne uyum sağlayarak çocukların barınma, beslenme, koruma, sıcaklık ve şefkat gösterme gibi birçok ihtiyaçlarını karşılaması gerekir (Beyazıt ve ark., 2018). Geleneksel kültürde ebeveyn olarak anne, bebeği beslemeye ve bakımını sağlamaya odaklanırken; baba da bebeğin maddi ihtiyaçlarını karşılamaya ve dış çevre ile ilişkilerini sağlamaya odaklanmaktadır. Günümüzde ise babalık bebek bakımına ve çocuğun yaşantısına katılım olarak algılanmaktadır (Kara ve Çetinkaya, 2019).

Bebeğin gelişiminde ve çocuğun yaşamında anne ne kadar önemli ise baba da o kadar önemlidir (Pekel Uludağlı, 2017). Literatürde baba bebek bağlanmasının çocukların ileri yaşantısında akademik başarısını, bilişsel becerilerini, sosyal ve duygusal gelişimini etkilediği belirtilmekte (Güleç ve Kavlak, 2015; Rollé ve ark., 2019), babanın bebeğin bakımına katılımının çocuğun bilişsel gelişimi ve psikolojik uyumu için de önemli olduğu vurgulanmaktadır (Keizer ve ark., 2020). Bu durumda ebeveynlikte önemli rolü olan kendilik algısı da baba-bebek bağlanmasında etkili olabilir. Kendilik algısı, bireyin diğer kişilerden aldığı geri bildirimler, pekiştirmeler ve atıflarla birlikte, tecrübeleri ve çevreyi yorumlamayla şekillenen, kendisi hakkındaki bakış açıdır (Yılmaz ve ark., 2018). Ebeveynin kendilik algısı, ebeveynlik rolünü ve ebeveynin benlik duygusunu yani çocuk yetiştirme faaliyetlerini etkilemekte, şekillendirmekte ve ebeveyni güdüleyerek çocuğun gelişimini dolaylı ya da doğrudan etkilemektedir (Güler ve Yetim, 2008; Yılmaz ve ark., 2018).

Ebeveynlik rollerinin sınırlı gerçekleştirilmesi babada kendilik algısı işlevlerinin de kesintiye uğramasına neden olabilmektedir. Ebeveynlerin bebekleri ile kurmaları gereken yakın temasın engellenmesi, annelik/babalık duygularının gelişmesini ve bebekle etkileşimlerini sınırlandırmaktadır (Kavlak ve Şirin, 2007). Babanın doğumdan sonra bebeğin bakımına katılabilmesi, sevme duygusunu geliştirebilmesi ve bebeğiyle duygusal ilişki kurabilmesi için fiziksel temasta bulunması önemli ve gereklidir (Kavlak ve Şirin, 2007). Ebeveyn bebek bağlanmasını etkileyen önemli faktörlerden biri bebekte sağlık sorunu varlığıdır. Ancak yenidoğanın sağlık sorunu olduğunda özellikle yenidoğan yoğun bakım servislerinde tedavi altına alındığında babanın bebekle teması sınırlandırılmakta, bebekle baba arasındaki bağlanma ilişkisi engellenmektedir (da Motta ve ark., 2015).

Yenidoğan klinikleri karmaşık yapılı, ileri teknolojik araçlarla donanımlı ve pozitif ebeveyn-bebek etkileşimlerine engelleyen bir ortam olduğundan (Hollywood ve Hollywood, 2011), baba bebek temasının kısıtlanması babanın ebeveynlik rollerinin gelişimini de

olumsuz etkileyebilmektedir. Yenidoğan yoğun bakım ünitesinde yatan prematüre bebeğe sahip babaların deneyimleri çeşitli ve karmaşıktır (Hollywood ve Hollywood, 2011). Yenidoğan yoğun bakım ünitelerinde bebeği yatan ebeveynler daha fazla endişe, stres, rol gerilimi, depresyon yaşamakta ve ebeveynlik rolleri sınırlanmaktadır (Manning, 2012). Işık ve Egelioğlu Cetişli (2020), yüksek depresyon riskine sahip babaların bebeklerine bağlanma düzeyinin daha düşük olduğunu bulmuştur. Ayrıca bebeğin yoğun bakım servisinde ağırlı girişimlere maruz kalması hem ebeveynler hem de bebek açısından anksiyete ve stres nedeni olmakta, ebeveyn bebek bağlanma sürecini olumsuz etkilemektedir (Rocha ve ark., 2013).

Baba ile yenidoğanın güvenli bağlanması ve ebeveynin kendilik algısının gelişmesi çocuk gelişiminin tüm süreçlerini etkilediğinden yenidoğan döneminde sorunların belirlenmesi gelecekte oluşabilecek sorunların çözümünde etkili olacaktır. Babaların ebeveyn rollerine ilişkin kendilik algı düzeyinin ve bu algıyı etkileyen faktörlerin saptanması, gelecek neslin daha sağlıklı yetişmesi açısından çok önemlidir. Baba-bebek bağlanması ve babanın ebeveynlik algısı çocuk gelişiminin diğer süreçlerini de etkileyebildiğinden ve babalar üzerine yapılmış bağlanma (Aslan ve ark., 2017; Aydın Kartal ve Erişen, 2020; Taing ve ark., 2020; Dinç ve Balci, 2021) ve ebeveynlik algısı ilgili sınırlı sayıda (Delvecchio ve ark., 2016; Beyazıt ve ark., 2018; Dyer ve ark., 2018), çalışma olması nedeniyle bu araştırmaya ihtiyaç duyulmuştur. Ayrıca yapılan literatür taramasında yenidoğan yoğun bakım servislerinde bebeği yatan babalara yönelik yapılan çalışmaların sınırlı olduğu (Fegran ve ark., 2008; Hollywood ve Hollywood, 2011; Taing ve ark., 2020), görülmüş, özellikle yenidoğan yoğun bakım servisinde bebeği yatan babaların bağlanma durumlarının ebeveyn rolüne ilişkin kendilik algısıyla ilişkisinin incelendiği çalışmaya rastlanmamıştır. Bu bilgiler doğrultusunda bu araştırmada yenidoğan yoğun bakım servisinde bebeği yatan babaların bağlanma durumlarının ebeveyn rolüne ilişkin kendilik algısıyla ilişkisinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Materyal ve Yöntem

Araştırmanın tipi ve örneklem

Bu araştırma kesitsel tanımlayıcı tipte olup, 01.02.2019-30.07.2019 tarihleri arasında Sivas ilinde bir Devlet Hastanesi Yenidoğan Yoğun Bakım Servisinde yapılmıştır. Araştırmanın evrenini Sivas ili bir Devlet Hastanesi'nin Yenidoğan Yoğun Bakım Servisinde bebeği yatan babalar oluşturmuştur. Örneklemi; algılama ve iletişim problemi olmayan, sorulara cevap verebilen, bebeğini ziyaret etmek için engeli bulunmayan (şehir dışında ikamet etme, enfeksiyon vb.) ve çalışmaya katılmaya gönüllü 176 baba oluşturmuştur. Çalışmada örneklem seçimi yapılmamış olup belirtilen tarihlerde örneklem kriterlerine uyan tüm babalar örnekleme alınmıştır.

Veri toplama yöntemi

Veriler, araştırmacılar tarafından babalarla yüz yüze görüşme tekniği ile bir kez görüşülerek toplanmıştır. Görüşme doğum sonrası üçüncü ila beşinci gün içerisinde ziyaret saatinde babalar bebeklerini ziyaret ettikten sonra yenidoğan yoğun bakım servisinde görüşme için uygun bir ortamda (bekleme salonunda) yapılmıştır. Görüşmede Gönüllü Olur Formu'ndaki bilgiler okunmuş ve onamları alınmıştır. Araştırmaya katılmayı kabul eden babalar veri toplama formlarını doldurulmuş, görüşme yaklaşık 15 dakika sürmüştür. Veriler, "Kişisel Bilgi Formu", "Baba-Bebek Bağlanma Ölçeği" ve "Ebeveyn Rolüne İlişkin Kendilik Algısı Ölçeği" ile toplanmıştır.

Kişisel bilgi formu: Bu form, ebeveynlerin sosyodemografik özelliklerini belirlemek amacıyla araştırmacılar tarafından literatür taranarak oluşturulmuştur (Güler ve Yetim, 2008; Kara ve ark., 2017; Beyazıt ve ark., 2018; Aydın Kartal ve Erişen, 2020; Türk Düdükcü ve Taş Aslan, 2020). Formda; yaş, eğitim düzeyi, aile tipi, sosyoekonomik durum vb. ve bebekle ilgili soruları içeren toplam 16 soru bulunmaktadır.

Baba-bebek bağlanma ölçeği (B-BBÖ): Condon ve arkadaşları tarafından (2008) doğum sonrası baba-bebek bağlanmasını değerlendirmek amacıyla geliştirilmiş olup 19 maddeden ve üç alt boyuttan ('sabır ve hoşgörü', 'etkileşimde zevk' ve 'sevgi ve gurur') oluşmaktadır. Ölçek maddeleri 1-5 arasında puanlanmaktadır. Ölçekteki 12 madde (4, 5, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16) ters yönlü puanlanmaktadır. Puanların yüksekliği bağlanmanın yüksek olduğunu göstermektedir. Ölçeğin cronbach alpha katsayısı 6. ayda 0,81; 12. ayda 0,78 bulunmuştur (Condon ve ark., 2008). Ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik çalışmasını Güleç ve Kavlak (2013) yapmış ve cronbach alpha katsayısını 0,76 olarak saptamıştır. Çalışmamızda ölçeğin cronbach alpha değeri toplam 0,75 olarak belirlenmiş olup alt boyutlarının cronbach alpha katsayıları da sabır ve hoşgörü 0,73; etkileşimde zevk 0,77; sevgi ve gurur 0,68 olarak bulunmuştur.

Ebeveyn rolüne ilişkin kendilik algısı (ERKA) ölçeği: MacPhee ve arkadaşları tarafından geliştirilen ölçek, likert tipte, 22 madde ve dört alt boyuttan (yeterlilik, rol doyumu, yatırım ve rol dengelemesi) oluşmaktadır. Ölçeğin amacı bireyin ebeveynlik rolünde kendisini ne derece yeterli gördüğü, rolünden aldığı doyum, rolüne yatırımı ve diğer yetişkin rolleri ile arasında ne derecede denge kurduğunu belirlemektir. Ölçekten alınacak tek bir toplam puan bulunmamakta, her bir alt boyutu oluşturan maddelerin toplamı alınmaktadır. Alınan puanın yüksekliği, o boyutta bireyin ebeveyn rolüne ilişkin kendilik algısını olumlu değerlendirdiğini göstermektedir. Cronbach alpha katsayıları 0,82-0,92 arasında değişmektedir (MacPhee ve ark., 1996). Geçerlilik ve güvenilirlik çalışması Güler ve Yetim tarafından (2008) yapılmış alt boyutların cronbach alpha katsayıları 0,61- 0,68 arasında saptanmış, test-tekrar test güvenilirlik katsayıları da 0,59-0,70 arasında bulunmuştur. Çalışmamızda da ERKA Ölçeği cronbach alpha değeri toplam 0,67 olarak saptanmış, alt boyutlarının cronbach alpha katsayıları da yeterlilik 0,64; rol doyumu 0,67; yatırım 0,62; rol dengeleme 0,64 olarak belirlenmiştir.

İstatistiksel analiz

Verilerin istatistiksel değerlendirmesi bilgisayar ortamında SPSS 22.0 for Windows bilgisayar paket programı ile yapılmıştır. Verilerin analizinde sayı, yüzde, ortalama, standart sapma kullanılmıştır. Ölçek puanının değişkenlerle karşılaştırılmasında t-testi ve tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Farkın hangi gruptan kaynaklandığı varyanslar eşitse Tukey testi ile varyanslar eşit olmadığı durumlarda Tamhane T2 testi ile değerlendirilmiştir. İstatistiksel anlamlılık $p < 0,05$ olarak alınmıştır. Değişkenler arasındaki ilişkinin değerlendirilmesinde Pearson korelasyon analizi kullanılmış olup, %99 güven aralığında $p < 0,01$ anlamlı olarak kabul edilmiştir.

Araştırmanın etik boyutu

Çalışma için Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulundan (Tarih: 02.01.2019 Karar No: 2019-01/09) etik izin alınmıştır. Çalışma, Helsinki Deklerasyonu Prensipleri'ne uygun olarak yapılmıştır. Ayrıca çalışmanın yapıldığı hastaneden de izin alınmıştır.

Bulgular ve Tartışma

Çalışmadaki babaların yaş ortalaması $30,99 \pm 5,46$ olup %52,3'ü 28-35 yaş arasındadır. Babaların %38,6'sının ilköğretim mezunu olduğu, %76,7'sinin çalıştığı, %75'inin çekirdek ailede yaşadığı ve %89,2'sinin eşi ile ilişkisini iyi düzeyde olarak ifade ettiği saptanmıştır. Katılımcıların %51,7'si gelirini giderlerine denk olarak değerlendirmiş ve %47,2'si ilk bebeğine sahip olmuştur. Babaların %94,3'ü bebeği istediğini, %58'i bebeğin doğum haftasının 38-40 hafta arasında olduğunu, %49,4'ü de bebeklerinin yenidoğan servisinde kalma süresinin iki gün ve daha az olduğunu belirtmiştir (Çizelge 1).

Babaların B-BBÖ toplam puan ortalaması $77,8 \pm 8,1$ olup alt boyutları puan ortalamaları ise "sabır ve hoşgörü" $36,9 \pm 3,1$; "etkileşimde zevk" $25,9 \pm 5,0$; "sevgi ve gurur" $13,8 \pm 1,8$ ' dir. ERKA ölçeği alt boyut puan ortalamalarından "yeterlilik" $14,9 \pm 2,7$; "rol doyumu" $12,4 \pm 2,8$; "yatırım" $11,9 \pm 2,6$; "rol dengeleme" de $15,4 \pm 2,6$ ' dır (Çizelge 2).

Katılımcıların sosyodemografik özellikleri ile B-BBÖ toplam puan ve alt boyutları karşılaştırıldığında; babaların eğitim durumu ile bağlanma ölçeğinin "etkileşimde zevk" ($p=0,048$); aile tipi ile "sevgi ve gurur" arasında ($p=0,012$) anlamlılık belirlenmiştir. İlköğretim mezunu olanların "etkileşimde zevk" alt boyutu puan ortalaması daha düşüktür. Eş ile ilişki düzeyi algısı ile toplam puan, "sabır ve hoşgörü", "sevgi ve gurur" alt boyutları arasında (sırasıyla $p=0,003$; $p=0,000$; $p=0,034$) istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmıştır. Eş ile ilişkisini iyi olarak değerlendiren babaların bağlanma ölçeğinin toplam puanı, "sabır ve hoşgörü" ile "sevgi ve gurur" alt boyut puanları yüksektir. Yaşayan çocuk sayısı ile toplam puan, "sabır ve hoşgörü", "etkileşimde zevk" alt boyutları arasında (sırasıyla $p=0,034$; $p=0,042$; $p=0,004$) anlamlı fark bulunmuştur. Üç ve üzeri yaşayan çocuğu bulunan babaların hem "toplam puan" hem de "sabır ve hoşgörü", "etkileşimde zevk" alt boyut puanları daha düşük, ilk

çocuğu olan babaların ise yüksek olduğu belirlenmiştir. Bebeğin istenen bir bebek olması ile “sevgi ve gurur” alt boyutu arasında ($p=0,036$) istatistiksel anlamlılık saptanmış istenen bebeğe sahip olan babaların “sevgi ve gurur” puan ortalaması yüksek bulunmuştur (Çizelge 3).

Babaların sosyodemografik özellikleri ile ERKA Ölçeği alt boyut puan ortalamaları karşılaştırıldığında, yaş ile ölçeğin tüm alt boyutları (yeterlilik, rol uyumu, yatırım, rol dengeleme) arasında (sırasıyla $p=0,039$; $p=0,010$; $p=0,028$; $p=0,047$); ailenin gelir durumunu algılama düzeyi ile “rol dengeleme” alt boyutu arasında ($p=0,010$) istatistiksel olarak anlamlılık saptanmıştır (Çizelge 4). 28-35 yaş arası babaların “yeterlilik”, 27 yaş ve altında olanların ise “rol uyumu” “yatırım” ve “rol dengeleme” alt boyut puan ortalamaları ile gelirini giderine denk olarak değerlendiren

babaların “rol dengeleme” alt boyut puan ortalamaları daha düşüktür.

B-BBÖ alt boyutları ile ERKA ölçeği alt boyutları arasındaki ilişki incelendiğinde; babaların B-BBÖ toplam puan ve alt boyutlarından “sabır ve hoşgörü” ile ERKA alt boyutlarından “yatırım” arasında negatif yönlü zayıf düzeyde “etkileşimde zevk” ve “sevgi ve gurur” alt boyutu ile yatırım arasında da çok zayıf negatif yönde anlamlı ilişki saptanmıştır ($p<0,01$) (Çizelge 5). B-BBÖ ile ERKA ölçeği diğer alt boyutları (yeterlilik, rol doyumunu, rol dengeleme) arasında ise anlamlı ilişki bulunmamıştır ($p>0,01$). Babaların bağlanma ölçeğinden aldıkları puan arttıkça ERKA ölçeğinin yatırım alt boyut puanı azalmakta iken yeterlilik, rol doyumunu ve rol dengeleme alt boyutları etkilanmemektedir.

Çizelge 1. Babaların sosyodemografik özellikleri (n=176)

Sosyodemografik Özellikler	n	%	
Yaş ortalaması	30,99±5,46 (min-maks=19-47)		
Yaş	27 yaş ve altı	51	29,0
	28-35 yaş	92	52,2
	36 yaş ve üzeri	33	18,8
Eğitim durumu	İlköğretim	68	38,6
	Lise	58	33,0
	Üniversite ve üzeri	50	28,4
Çalışma durumu	Çalışmayan	41	23,3
	Çalışan	135	76,7
Aile tipi	Çekirdek	132	75,0
	Geniş	44	25,0
Ailenin gelir durumu algılama düzeyi	Gelir giderden az	69	39,2
	Gelir gidere denk	91	51,7
	Gelir giderden fazla	16	9,1
Eş ile ilişki düzeyi algısı	İyi	157	89,2
	Orta	19	10,8
Yaşayan çocuk sayısı	İlk çocuk	83	47,2
	İkinci çocuk	59	33,5
	Üçüncü ve üzeri çocuk	34	19,3
Bebeğin doğum haftası	37 hafta ve altı	59	33,5
	38-40 hafta	102	58,0
	41 ve üzeri	15	8,5
Bebeğin yeni doğan servisinde kalma süresi	2 gün ve altı	87	49,4
	3-6 gün	60	34,1
	7 gün ve üstü	29	16,5
Bebeğin istenen bir bebek olup olmadığı	İstenen	166	94,3
	İstenmeyen	10	5,7

Çizelge 2. Babaların baba-bebek bağlanma ölçeği ve ebeveyn rolüne ilişkin kendilik algısı ölçeği alt boyutları puan ortalamalarının dağılımı

Ölçekler	Ölçekten alınabilecek puan (min-maks)	Ölçekten alınan puan (min-maks)	Ort±SS
B-BBÖ*			
Sabır ve hoşgörü	8 – 40	25 - 40	36,9±3,1
Etkileşimde zevk	7 – 35	12 – 35	25,9±5,0
Sevgi ve gurur	3 – 15	6 – 15	13,8±1,8
Toplam Puan	19 – 95	55 – 91	77,8±8,1
ERKA** Ölçeği			
Yeterlilik	5 – 25	6 – 21	14,9±2,7
Rol Doyumu	6 – 30	8 – 34	12,4±2,8
Yatırım	5 – 25	6 – 18	11,9±2,6
Rol Dengeleme	6 – 30	9 – 22	15,4±2,6

*Baba-Bebek Bağlanma Ölçeği **Ebeveyn Rolüne İlişkin Kendilik Algısı

Çizelge 3. Babaların sosyodemografik özelliklerine göre baba-bebek bağlanma ölçeği alt boyut puan ortalamalarının karşılaştırılması

Sosyodemografik özellikler		n (%)	Baba-Bebek Bağlanma Ölçeği Alt Boyutları			Toplam Puan
			Sabır ve hoşgörü	Etkileşimde zevk	Sevgi ve gurur	
Yaş	27 yaş ve altı	51 (29,0)	37,6±2,7	27,6±4,8	13,7±2,0	80,1±7,8
	28-35 yaş	92 (52,2)	36,8±3,0	25,6±5,0	14,0±1,9	77,6±8,0
	36 yaş ve üzeri	33(18,8)	35,9±3,6	23,8±4,5	13,8±1,6	74,9±7,7
F*/p			1,294/0,174	1,452/0,090	1,267/0,193	1,478/0,050
Eğitim durumu	İlköğretim	68 (38,6)	36,4±3,5	23,0±6,8	13,5±2,0	77,8±9,1
	Lise	58 (33,0)	36,9±2,8	25,9±5,3	13,8±1,8	77,7±8,4
	Üniversite ve üzeri	50 (28,4)	36,7±3,0	25,8±3,8	14,2±1,5	78,0±6,1
F*/p			0,406/0,749	2,696/0,048	0,992/0,398	1,296/0,137
Aile tipi	Çekirdek	132 (75,0)	37,0±2,8	26,2±4,7	14,1±1,7	78,4±7,5
	Geniş	44 (25,0)	36,7±3,8	24,9±5,8	13,2±2,2	76,1±9,4
t**/p			0,480/0,680	1,482/0,140	2,553/0,012	1,454/0,151
Eş ile ilişki düzeyi	İyi	157 (89,2)	37,3±2,8	26,0±5,1	14,0±1,8	78,5±7,9
	Orta	19 (10,8)	33,8±3,5	24,6±4,4	13,0±2,0	72,6±7,9
t**/p			4,872/0,000	1,117/0,266	2,140/0,034	3,034/0,003
Yaşayan çocuk	İlk	83 (47,2)	37,4±2,9	27,0±4,7	14,7±1,7	79,7±7,3
	İkinci	59 (33,5)	36,6±3,0	25,5±4,9	13,9±2,0	77,2±7,9
	Üç ve üzeri	34 (19,3)	36,2±3,3	23,5±5,5	13,6±1,7	74,4±9,0
F* /p			2,680/0,023	3,556/0,004	1,537/0,181	1,540/0,034
Bebeğin istenme durumu	İstenen	166 (94,3)	37,0±3,0	25,8±4,9	13,9±1,8	78,0±7,8
	İstenmeyen	10 (5,7)	36,0±4,3	26,2±6,4	12,7±2,2	74,3±11,1
t**/p			1,424/0,156	0,808/0,420	2,109/0,036	1,406/0,161

*Tek Yönlü Varyans Analizi-F testi ** Bağımsız örneklem t-Testi p<0,05

Çizelge 4. Babaların sosyodemografik özelliklerine göre ebeveyn rolüne ilişkin kendilik algısı ölçeği alt boyut puan ortalamalarının karşılaştırılması

Sosyodemografik özellikler		n (%)	Ebeveyn Rolüne İlişkin Kendilik Algısı Ölçeği Alt Boyutları			
			Yeterlilik	Rol uyumu	Yatırım	Rol dengeleme
Yaş*	27 yaş ve altı	51 (29,0)	15,2±2,9	12,2±2,6	11,6±2,6	14,9±3,2
	28-35 yaş	92 (52,2)	14,6±2,5	12,5±3,1	11,8±2,5	15,6±2,3
	36 yaş ve üzeri	33(18,8)	15,2±2,9	12,5±2,1	12,6±3,1	15,6±2,6
F/p			1,630/0,039	1,903/0,010	1,699/0,028	1,561/0,047
Eğitim durumu*	İlköğretim	68 (38,6)	15,7±2,5	12,6±2,2	12,8±2,4	15,3±2,4
	Lise	58 (33,0)	15,2±2,8	12,3±3,5	11,8±2,5	15,2±2,6
	Üniversite ve üzeri	50 (28,4)	14,4±2,6	12,3±2,1	11,8±2,8	15,3±2,2
F/p			1,593/0,193	0,154/0,927	0,864/0,461	0,364/0,779
Gelir durumu	Gelir giderden az	69 (39,2)	15,1±2,8	12,7±2,4	12,1±2,9	16,2±2,7
	Gelir gidere denk	91 (51,7)	14,6±2,8	12,3±3,2	11,7±2,5	14,9±2,5
	Gelir giderden fazla	16 (9,1)	15,0±2,0	11,9±1,9	12,0±1,9	15,0±2,1
F/p			0,627/0,535	0,733/0,482	0,537/0,585	4,741/0,010

*Tek Yönlü Varyans Analizi-F testi ** Bağımsız örneklem t-Testi p<0,05

Çizelge 5. Baba-bebek bağlanma ölçeği alt boyutları ile ebeveyn rolüne ilişkin kendilik algısı ölçeği alt boyutları arasındaki ilişki

ERKA* Ölçeği	Baba-Bebek Bağlanma Ölçeği				
		Sabır ve hoşgörü	Etkileşimde zevk	Sevgi ve gurur	Toplam puan
Yeterlilik	r	-0,028	-0,067	-0,084	-0,070
	p	0,710	0,374	0,265	0,353
Rol doyumu	r	-0,102	-0,096	-0,092	-0,117
	p	0,179	0,203	0,223	0,123
Yatırım	r	-0,307**	-0,196**	-0,222**	-0,287**
	p	0,000	0,009	0,003	0,000
Rol dengeleme	r	-0,135	-0,101	-0,110	-0,135
	p	0,075	0,184	0,145	0,074

*Ebeveyn Rolüne İlişkin Kendilik Algısı ** Korelasyon 0.01 seviyesinde (2-kuyruklu) anlamlıdır.

Yenidoğan yoğun bakım servisinde bebeği yatan babaların bağlanma durumlarının ebeveyn rolüne ilişkin kendilik algısıyla ilişkisini belirlemek amacıyla yapılan bu çalışmada elde edilen veriler literatür doğrultusunda tartışılmıştır. Çalışmada babaların bağlanma ölçeğinden aldıkları puan arttıkça ERKA ölçeğinin yatırım alt boyut puanı azalmakta iken yeterlik, rol doyumu ve rol dengeleme alt boyutları etkilemediği saptanmıştır. Bu çalışmadaki babaların eğitim düzeyinin düşük olmasının bağlanmayı olumsuz etkilediği, çekirdek ailede yaşamasının, eş ile ilişkisinin iyi olmasının, ilk çocuğa sahip olmanın ve istenen çocuğa sahip olmanın doğum sonrası dönemde bağlanmada etkili olabileceği akla gelmektedir.

Çalışmamızda babaların B-BBÖ puan ortalaması $77,8 \pm 8,1$ dir (Çizelge 2). B-BBÖ'den alınabilecek en yüksek puanın 95 olduğu ve puan arttıkça bağlanma düzeyinin de arttığı göz önüne alındığında babaların bebeklerine yüksek düzeyde bağlandıkları söylenebilir. Baba-bebek bağlanmasını inceleyen bazı çalışmalarda B-BBÖ toplam puan ortalaması bizim sonucumuza çok yakın olarak Taing ve ark. (2020) $76,6 \pm 5,1$; Dinç ve Balcı (2021) $75,74$ saptanmış iken Evcili ve ark.'nın (2017) $55,6 \pm 10,2$; Aydın Kartal ve Erişen'in (2020) $71,37 \pm 10,55$ ile Kılan ve Özpınar'ın (2020) $73 \pm 9,1$ sonuçları bu çalışma sonucundan düşüktür. Çalışmalar arasında oluşan bu farklılığın nedeni kültüre, yenidoğanın sağlık durumuna, örneklem grubunun sosyodemografik özelliklerine göre çalışma sonuçlarının değişiklik göstermesi olabilir. Çalışmamızda babaların bebekleri ile bağlanma düzeyinin yüksek olması sevindirici bir sonuçtur.

Çalışmamızda babaların B-BBÖ alt boyutları puan ortalamalarının "sabır ve hoşgörü" $36,9 \pm 3,1$; "etkileşimde zevk" $25,9 \pm 5,0$; "sevgi ve gurur" $13,8 \pm 1,8$ dir (Çizelge 2). Evcili ve ark.'nın (2017) çalışmasında "sabır ve hoşgörü" $24,4 \pm 4,8$; "etkileşimde zevk" $22,5 \pm 4,8$; "sevgi ve gurur" $8,6 \pm 2,1$ dur. Aydın Kartal ve Erişen' in (2020) çalışmasında da "sabır ve hoşgörü" $32,96 \pm 4,87$, "etkileşimde zevk" $25,75 \pm 5,86$ ve "sevgi ve gurur" alt boyut puan ortalaması $14,74 \pm 2,12$ olarak bulunmuştur. B-BBÖ alt boyut puan ortalamalarının toplam puan ortalamasında olduğu gibi Evcili ve ark.'nın (2017) çalışma sonucundan yüksek, Aydın Kartal ve Erişen'in (2020) çalışma sonucu ile benzerdir.

ERKA ölçeği alt boyut puan ortalamaları da yeterlilik $14,9 \pm 2,7$; rol doyumu $12,4 \pm 2,8$; yatırım $11,9 \pm 2,6$; rol dengeleme de $15,4 \pm 2,6$ olarak bulunmuştur (Çizelge 2). Beyazıt ve ark.'nın (2018) çalışmasında yetkinlik $15,88 \pm 4,66$; rol memnuniyeti $11,96 \pm 3,77$; yatırım $10,43 \pm 3,74$ ve rol dengesi $10,71 \pm 4,06$ dir. Çalışmamızın yeterlik alt boyutu puan ortalamasının Beyazıt ve ark.'nın (2018), çalışmasının yeterlik alt boyutundan düşük diğer alt boyutların ise yüksek olduğu görülmektedir. Bu farklılığın örneklem grubundan kaynaklandığı düşünülmektedir. Çalışmamız örneklemini sadece babalar oluşturmakta iken Beyazıt ve ark.'nın (2018), çalışmasının örneklemini baba ve annelerden oluşmuştur.

Araştırmaya katılan ilköğretim mezunu babaların bağlanma ölçeği "etkileşimde zevk" alt boyut puan ortalamaları daha düşük saptanmıştır (Çizelge 3). Çalışma

bulgusu ile uyumlu olarak yapılan çalışmalarda da eğitim düzeyi düşük olan babaların etkileşimde zevk alt boyut puan ortalamaları daha düşük bulunmuştur (Evcili ve ark., 2017; Aydın Kartal ve Erişen, 2020; Türk Dündükçü ve Taş Aslan, 2020). Bu sonuç babanın eğitim düzeyi arttıkça çocuk gelişimi ve bakımı konusunda daha bilgili olması, bebek bakıma daha aktif katılan bir birey hâline gelmesi ve daha çok sorumluluk alması ile açıklanabilir. Bunun aksine babanın eğitim seviyesi ile bağlanma puanları arasında ilişki olmadığını saptayan çalışmalar da mevcuttur (Aslan ve ark., 2017; Kılan ve Özpınar, 2020; Taing ve ark., 2020). Bu farklılığın örneklem grubunun kültürel özelliklerinden ve örneklem sayısındaki farklılıktan kaynaklandığı düşünülmektedir. Literatürde anne babanın birbirleri ile olan ilişkilerinin kaliteli olmasının bağlanmanın oluşmasında etkili olduğu belirtilmektedir Güleç ve Kavlak, 2015; Karakaş ve Dağlı, 2019). Çalışmamızda da eş ile ilişkisini iyi olarak değerlendiren babaların bağlanma ölçeğinin "sabır ve hoşgörü" ile "sevgi ve gurur" alt boyut puanları yüksektir. Aslan ve ark.'nın (2017), çalışmasında evlilik sorunu olan babaların "sabır ve hoşgörü" ile "sevgi ve gurur" alt boyut puanları evlilik sorunu olmayan babalara göre daha düşük bulunmuştur.

Çalışmamızda baba yaşının ve gelir düzeyinin babaların bağlanma düzeyini etkilemediği bulunmuştur. Bu sonuçla uyumlu olarak Taing ve ark. (2020) da yenidoğan yoğun bakım servisinde bebeği yatan babaların yaşının bağlanma puanı üzerinde etkili olmadığını saptamıştır. Buna karşın baba yaşının (Aydın Kartal ve Erişen, 2020; Kılan ve Özpınar, 2020) ve gelir düzeyinin (Aydın Kartal ve Erişen, 2020) baba bebek bağlanmasını etkileyen faktörler olduğunu belirleyen çalışmalar da bulunmaktadır.

Çalışmada çocuk sayısı arttıkça B-BBÖ toplam puanın anlamlı olarak azaldığı belirlenmiştir. Yaşayan çocuğu üç ve üzeri olan babaların hem "sabır ve hoşgörü" hem de "etkileşimde zevk" puanları daha düşük iken ilk çocuğu olan babaların ise bu alt boyut puanlarının yüksek olduğu saptanmış ve istenen bebeğe sahip olan babaların da "sevgi ve gurur" puan ortalaması yüksek bulunmuştur (Çizelge 3). Çocuk sayısı arttıkça çocuğa gösterilen ilginin bölünmesi ve ilgilenilen zamanın yetersizliği bağlanmayı olumsuz etkileyebilir. Bazı çalışmalarda ilk çocuğu olan babaların "sabır ve hoşgörü" ile "etkileşimde zevk" alt boyut puanları yüksek bulunmuştur (Aydın Kartal ve Erişen, 2020; Türk Dündükçü ve Taş Aslan, 2020). Bu çalışmaların sonuçlarımızı destekler nitelikte olduğu görülmektedir. Ancak bazı çalışmalarda gebeliğin planlı olmasının baba-bebek bağlanmasını etkilediği (Güleç ve Kavlak, 2015), bebeği isteme durumlarının ise etkilemediği saptanmıştır (Türk Dündükçü ve Taş Aslan, 2020).

Ebeveyn rolü babalar için yaşam içerisinde önemli bir geçiş dönemini oluşturmaktadır. Yapılan bir çalışmada babaların ebeveyn rolleri ile yeterlik, yatırım, rol doyumu ve rol dengelemede annelere göre daha iyi bir ebeveynlik algısına sahip oldukları belirtilmektedir (Delvecchio ve ark., 2016). Yapılan literatür taramasında babalarda ebeveynlik rolü kendilik algısı ile ilgili yeterli çalışmaya ulaşılmadığından çalışmamız sonuçlarını

karşılaştıracağımız bazı bulgular annelerle yapılan çalışma sonuçları ile tartışılmıştır. Çalışmamızda ERKA ölçeğinin alt boyutlarından 28-35 yaş arası babaların “yeterlilik ve yatırım”, 27 yaş ve altında olan babaların ise “rol uyumu” ve “rol dengeleme puan ortalamaları, gelirini giderine denk olarak değerlendiren babaların da “rol dengeleme” puan ortalamaları daha düşüktür (Çizelge 4). Bazı çalışmalarda anne yaşı ile ERKA ölçeği alt boyut puanları arasında bir ilişki olmadığı (Saygıdeğer Demir, 2017), sosyoekonomik düzeyin, kadınların ebeveyn rollerine ilişkin kendilik algılarını etkilediği ve sosyoekonomik düzeyi yüksek olan kadınların algılarının daha olumlu olduğu (Yılmaz ve ark., 2018) saptanmıştır. Sosyoekonomik düzeyin yükselmesi ebeveynlerin çocuğun istek ve ihtiyaçlarını karşılayacağını bilmesi veya karşılayabilmesi ebeveynlik algısını olumlu etkileyebilmektedir. Literatürdeki farklılıkların örneklem grubu farklılığı nedeniyle oluştuğu düşünülebilir.

Güvenli baba-bebek bağlanma duygusu çocuğun ilerideki yaşamında gösterdiği davranış kalıplarını, akademik başarılarını ve psikolojik durumlarını önemli derecede etkilemektedir (Güleç ve Kavlak, 2015). Çalışmamızda B-BBÖ alt boyutlarından “sabır ve hoşgörü” ile ERKA alt boyutlarından “yatırım” arasında negatif yönlü zayıf düzeyde “etkileşimde zevk” ve “sevgi ve gurur” alt boyutu ile yatırım arasında da çok zayıf düzeyde negatif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. Babaların bağlanma ölçeğinden aldıkları puan arttıkça ERKA ölçeğinin yatırım alt boyut puanı azalmakta, yeterlilik, rol doyumu ve rol dengeleme alt boyutları ise etkilenmemektedir. ERKA ölçeğinin alt boyutlarından “yeterlilik” algılanan ebeveyn yeterliliğini, “yatırım” ebeveynlik sürecinde çocuğa karşı gösterilen duyarlılığı, “rol doyumu” ebeveynlik ile ilgili kişinin hissettiği duyguyu ve ebeveynliğin kalitesini, “rol dengeleme” işlevi ise ebeveynde var olan rolleri birlikte yürütmesi olarak ifade edilmektedir (Güler ve Yetim, 2008). Ebeveynlerin çocuklarına yönelik yaptıkları yatırımlar farklı şekillerde olmaktadır. Bunlar mali yatırım, duygusal yatırım, temel bakıma yatırım, entelektüel yatırım, sosyal-ruhsal yatırım, ailevi-kişisel yatırım şeklinde olabilmektedir (Bandeira ve Seidl-de-Moura, 2012). Rol doyumu, kişinin ebeveyn olduktan sonra kendini anne ve baba olarak iyi hissetmesi ve ebeveynlik rolünden doyum almasıdır. “Babaların bağlanma ölçeğinden aldıkları puan arttıkça ERKA ölçeğinin yatırım alt boyut puanı azalmaktadır” sonucu bir başka ifadeyle “babaların ERKA ölçeğinin yatırım alt boyutundan aldıkları puan arttıkça bağlanma ölçeği puanı azalmaktadır” şeklinde de değerlendirilebilir. Geleneksel kültürlerde ebeveyn olarak babadan aileye maddi kaynak sağlaması, ailenin ihtiyaçlarını karşılaması beklendiğinden çalışmamızdaki babaların geleneksel rol algısı içinde oldukları düşünülebilir. Bu rolü algılayan babalar bebekleri için yaptıkları yatırımları arttırdıkça bebekleri ile etkileşimi azalttıkları, etkileşimden zevk almadıkları, bakıma katılmada isteksiz oldukları, sevgi göstermekte çekindikleri düşünülebilir.

Sonuç

Çalışmada babaların B-BBÖ alt boyutlarından aldıkları puan arttıkça ERKA ölçeğinin yatırım alt boyut puanı azalmakta olup yeterlilik, rol doyumu ve rol dengeleme alt boyutları etkilenmemektedir. Güvenli bağlanmayı ve ebeveynlik rol algısını etkileyen faktörlerin bilinmesi ve değerlendirilmesi çocuğun gelişimi için çok önemlidir. Yenidoğan servisinde çalışan sağlık profesyonelleri postpartum dönemde baba-bebek ilişkilerini gözlemeli, onları doğru bir şekilde yönlendirmeli, aile merkezli bakım sunmalıdır. Babaların doğum öncesi eğitim sınıflarına katılımı, gebelik, doğum, doğum sonrası döneme ilişkin bilgi alması ve babaların yaşanacak tüm süreçlere ilişkin hazırlanması hem bağlanmanın artmasına hem de ebeveyn rolüne ilişkin kendilik algısının gelişmesine olumlu katkı sağlayacaktır. Özellikle yenidoğan yoğun bakım servislerinde yatan bebekleri olan babaların bebekleri ile daha fazla zaman geçirebilecekleri düzenlemeler yapılmalıdır.

Çıkar Çatışması

Bu çalışmada yazarlar arasında ve herhangi bir kişi ya da kurumla ilgili çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Kaynaklar

- Aslan E, Ertürk S, Demir H, Aksoy Ö (2017) Fathers' attachment status to their infants fathers' attachment status to their infants. *International Journal of Caring Sciences*. 10(3):1410–1418.
- Aydın Kartal Y, Erişen B. (2020) Fathers' attachment to their infants between 6-12 months of age and related factors. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*. 8(2):44–49.
- Bandeira TTA, Seidl-de-Moura ML (2012) Mothers and fathers' beliefs about parental investment. *Paidéia*. 22(53): 355-363.
- Beyazıt U, Taşçıoğlu G, Cirhinlioğlu FG (2018) A study on the relationship between self-perception of parental role and marital attitude. *European Journal of Education Studies*. 1111(2011):13–38.
- Condon JT, Corkindale CJ, Boyce P (2008) Assessment of postnatal paternal–infant attachment : development of a questionnaire instrument. *Journal of Reproductive and Infant Psychology*. 26(3):195–210.
- da Motta, G. de CP, da Cunha MLC (2015) Prevention and non-pharmacological management of pain in newborns. *Rev Bras Enferm*. 68(1):123–127.
- Delvecchio E, Di Riso D, Salcuni S (2016) Self-perception of parental role, family functioning, and familistic beliefs in Italian parents: Early evidence. *Frontiers in Psychology*. 6:1983–1991.
- Diñç Ş, Balcı S (2021) Determination of father-baby attachment condition and father that effect thi condition. *Türkiye Klinikleri J Nurs Sci*. 13(1):8-17.

- Dyer WJ, Fagan J, Kaufman R, Pearson J, Cabrera N (2018) Self-perceived coparenting of nonresident fathers: Scale development and validation. *Family Process*. 57(4):927–946.
- Evcili F, Yurtsal BZ, Cesur B, Kaya N. (2017) The effect of painful processes applied to newborn on parent-infant attachment. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*. 6(1):65–71.
- Fegran L, Helseth S, Fagermoen MS (2008) A comparison of mothers' and fathers' experiences of the attachment process in a neonatal intensive care unit. *Journal of Clinical Nursing*. 17(6):810–816.
- Güleç D, Kavlak O (2015) Father-infant attachment and role of nurse: Review. *Türkiye Klinikleri Journal of Nursing*. 7(1):63–68.
- Güleç D, Kavlak O (2013) The study of reliability and validity of paternal-infant attachment scale in Turkish society. *International Journal of Human Sciences*. 10(2):170-181.
- Güler M, Yetim Ü (2008) Self-perception scale regarding parental role: Validity and reliability study. *Türk Psikoloji Yazıları*. 11(22):34–43.
- Han SY, Lee EG (2016) The relationship between parental attribution and self-perception in parenting roles to parenting success or failure situations among mothers of toddlers. *Korean J of Childcare & Education*. 12(3):21–39.
- Hollywood M, Hollywood E (2011) The lived experiences of fathers of a premature baby on a neonatal intensive care unit. *Journal of Neonatal Nursing*. 17(1):32–40.
- Işık S, Egeliolu Cetişli N (2020) The relationship between paternal depression and father-infant attachment. *Cukurova Medical Journal*. 45(4):1663–1671.
- Kara F, Uçan S, Güzel A (2017) Self-confidence about the baby care of fathers and affecting factors. *ACU Sağlık Bil Derg*. 2:92–96.
- Kara M, Çetinkaya Ş (2019) The father concept in Turkish society and nursing in the attachment of father and baby. *Türkiye Klinikleri J Nurs Sci*. 11(2):200–210.
- Karakaş NM, Dağlı FŞ (2019) The importance of attachment in infant and influencing factors. *Türk Pediatri Arsivi*. 54(2):76–81.
- Kavlak O, Şirin A (2007) Maternal and paternal attachment and the role of nurse. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu Dergisi*. 23(2):183–194.
- Keizer R, Van Lissa CJ, Tiemeier H, Lucassen N (2020) The Influence of fathers and mothers equally sharing childcare responsibilities on children's cognitive development from early childhood to school age: An overlooked mechanism in the intergenerational transmission of (dis)advantages? *European Sociological Review*. 36(1):1–15.
- Kılan S, Özpinar S (2020) Father-baby attachment and influencing factors; Manisa case. *Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi*. 35:1-15.
- Köse D, Çınar N, Altınkaynak S (2013) Bonding process of the newborn and the parents. *STED*. 22(6):239–245.
- Macphee D, Fritz J, Miller-hey J (1996) Ethnic variations in personal social networks and parenting. *Child Development*. 67(6):3278–3295.
- Manning AN (2012) The NICU experience: how does it affect the parents' relationship? *The Journal of Perinatal & Neonatal Nursing*. 26(4):353–357.
- Pekel Uludağlı N (2017) The effective factors of father participation and the benefits of father participation for father, mother and child. *Türk Psikoloji Yazıları*. 20(39):70–88.
- Rocha MCP da, Rossato LM, Bousso RS, Leite AM, Kimura AF, Silva EMR. da (2013) Avaliação da dor por enfermeiros em unidade de terapia intensiva neonatal. *Cienc Cuid Saude*. 12(4):624–632.
- Rollè L, Gullotta G, Trombetta T, Curti L, Gerino E, Brustia P et al. (2019) Father involvement and cognitive development in early and middle childhood: A systematic review. *Frontiers in Psychology*. 10(2405):1-18.
- Saygıdeğer Demir B (2017) Annelerde kaygı düzeyi ve evlilik doyumunun ebeveyn rolüne ilişkin kendilik algıları üzerindeki etkilerinin değerlendirilmesi. MSc, Mersin Çağ Üniversitesi, Mersin, Türkiye
- Taing R, Galescu O, Noble L, Hand IL (2020) Factors influencing paternal attachment among preterm infants in an urban neonatal intensive care unit. *Cureus*. 6(12):8476–8480.
- Türk Dündükcü F, Taş Aslan F. (2020) Paternal-infant attachment and determination of factors affecting attachment. *Archives of Health Science and Research*. 7(1):43–49.
- Yılmaz H, Ülker M, Yılmaz AS (2018) Examining women's parenthood roles related to their self perception in terms of difference variables. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*. 7(2):415–431.